

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Державний заклад

**ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО**

**НЕРУБАЙСЬКИЙ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНИЙ КОМПЛЕКС
«ШКОЛА-ГІМНАЗІЯ»**

**МОДЕРНІЗАЦІЯ
ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В
СУЧАСНИХ ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ**

Збірник наукових праць

Одеса – 2022

УДК 371

ББК 74

Рекомендовано Вченою Радою
Державного закладу
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К.Д. УШИНСЬКОГО»
Протокол № 9 від 25 лютого 2022 р.

Рецензенти:

Доктор педагогічних наук, професор кафедри дошкільної педагогіки Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» Олексій Анатолійович Листопад

Доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки Одеського національного університету імені І.І. Мечникова Ірина Петрівна Анненкова

Модернізація освітнього процесу в сучасних закладах освіти : збірник наукових праць / редкол. О. Я. Чебикін та ін. Одеса: Університет Ушинського, 2022. 190 с.

© Кафедра педагогіки
Університету Ушинського, 2022
© ЗЗСО І-ІІІ ступенів Нерубайський НВК «школа-гімназія»
Нерубайської сільської ради, 2022

яких людей ми виховаємо. Видатний італійський педагог М. Монтессорі зазначала: «Задача виховання полягає у підготовці дитини до життя, а не до школи»[2].

Література

1. Анненков І.П., Байдан М.А., Горчакова О.А., Руссол В.М. Педагогіка: навчальний посібник. Львів: Новий світ-2000, 2018. 567 с.
2. Прокопенко І. Педагогіка: навч.посібник . Вид-во: Фоліо, 2015. 572 с.
3. Педагогіка: навчальний посібник / За ред. З. Н. Курлянд, Р. І. Хмелюк, Т. Ю. Осипова та ін. 2-е видання, перероб. і доп. Харків : Бурун Книга, 2009. 303 с.
4. Педагогіка : навчальний посібник / За ред. Пермяков О.М., Морозов В.В. 4-е вид., виправл. і доповн. Київ: Знання, 2016. 198 с.

ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ У СІМ'І

О.П.Ноздрова,

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри педагогіки

Державного закладу «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

А.Геращенко,

здобувач вищої освіти факультету іноземних мов
ДЗ «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К.Д.Ушинського»

Сім'я є соціумом, у якому найбільшою мірою виявляються індивідуальні особливості кожного із батьків, їхніх дітей, інших членів родини; реалізуються потреби; формується поведінка та відбувається розвиток особистості, тобто реалізується самопізнання, самоактуалізація та соціалізація її членів.

Саме ці фактори істотно впливають на зміст виховання особистості дитини, педагогічну культуру батьків, визначають певні його тенденції. В.О.Сухомлинський писав.: «Головний зміст і мета сімейного життя — виховання дітей. Головна школа виховання дітей — це взаємини чоловіка та дружини, батька й матері»[2].

На нашу думку, сім'я – один з основних інструментів, що забезпечує взаємодію особистості та суспільства. Вона дає уявлення про життєві цілі та цінності, про поведінку в побуті, про моральність, гуманізм тощо. У сім'ї людина отримує практичні навички застосування цих уявлень у стосунках з іншими людьми, засвоює норми поведінки в різних ситуаціях повсякденного спілкування. Сім'ю можна розглядати в якості моделі та форми життєвого тренінгу особистості.

З одного боку, соціальний досвід набувається в процесі безпосередньої взаємодії дитини з членами своєї сім'ї, з іншого боку, він накопичується за рахунок спостереження з боку дитини за особливостями взаємовідносин інших членів сім'ї між собою.

Науковці (І.Бех, І.Зязюн) зазначають, що завдання сім'ї полягає у тому, щоб створити максимальні умови для інтелектуального зростання та розвитку дитини»[1]. Так стверджував Василь Сухомлинський: «Щоб дитина була палко зацікавлена навчанням, їй необхідне багате, різноманітне, привабливе, інтелектуальне життя»[2]. Тобто батьки, враховуючи інтереси дитини, повинні дати змогу дитині відвідувати різноманітні кружки, щоб вона розвивалася у різних напрямках.

На жаль, більшість батьків знімає з себе відповідальність за розвиток дитини. Тож, насамперед, хочемо зазначити, що саме батьки грають найважливішу роль у розвитку дитини, особливо у ранньому віці. Батьки не повинні забувати те, що не тільки педагоги повинні займатися з дитиною, а й вони самі (наприклад, читати разом книжки, ходити до музеїв, театрів, робити різноманітні вироби своїми руками тощо). Ян Амос Коменський зазначав: «Книги - це інструмент народження мудрості, таким чином ви поєднуєте корисне з приємним» [2].

Психологи (В. Постовий, Л.Пономаренко) вказують на те, що необхідно забезпечити соціально-економічний і психологічний захист дитини. Забороняється жорстоке поводження з дитиною, будь-які форми фізичного, психологічного, сексуального насильства над дитиною, зокрема домашнього насильства, а також будь-які незаконні угоди стосовно дитини. Також не можна погрожувати життю або здоров'ю дитини – коїти те, що може призвести до тяжких наслідків для життя, стану здоров'я та розвитку дитини, зокрема, тілесні ушкодження або заподіяння шкоди нормальному фізичному, психічному розвитку дитини[4].

Головне – передати дитині власний досвід та навчити корисними прикладами навичкам і вмінням. «Ваша власна поведінка, – писав А. Макаренко,

звертаючись до батьків, – вирішальна річ. Не думайте, що ви виховуєте дитину тільки тоді, коли з нею розмовляєте, виховує дитину кожний момент вашого життя, навіть тоді, коли вас немає дома. Як ви одягаєтеся, як ви розмовляєте з іншими людьми й про інших людей, як ви радієте або сумуєте, як ви поведетеся з друзями та ворогами, як ви смієтесь, читаєте газету, – в тоні дитина бачить або відчуває, всі повороти вашої думки доходять до неї невидимими шляхами, ви їх не помічаєте. А якщо вдома ви грубі або хвастливі, або ви пиячите, а ще гірше, якщо ви ображаєте матір, вам уже не треба думати про виховання: ви вже виховуєте своїх дітей і виховуєте погано, і ніякі найкращі поради й методи вам не допоможуть» [3].

Ми згодні з твердженнями педагога І.Зязюна, що необхідно виховати в дітей почуття власної гідності, самостійності, цінності власного «я» [2]. Необхідно використовувати будь-яку можливість, щоб висловити дитині свою любов. Дитина повинна бути впевнена, що в сім'ї її завжди будуть любити й цінувати, таким чином вона буде більш впевнена в собі. Буде знати, що поряд з нею є рідні, які їй допоможуть.

Також, батьки повинні завжди позитивно ставитися до кожної самостійної справи дитини. Наприклад, це методика виховання Марії Монтесорі. Основний девіз її педагогіки: «Допоможи мені зробити це самому». Ця фраза вибрана не випадково – адже дітям дуже важливо бути самостійними! Звичайно ж, не у кожної мами вистачить терпіння пасивно спостерігати, як її дитина розмазує бруд, витираючи пил зі столу, або невмілими руками миє чашку, розхлюпуючи воду по підлозі. Адже набагато легше помити самій – і часу займе менше, і результат очевидний. Але що ми отримуємо в результаті? Малюк розуміє, що будь-яке його починання безглуздо та абсолютно не знаходить ніякої підтримки у коханої людини.

А це означає, що бути самостійним не цікаво й не потрібно. Тож, ми вважаємо, що завжди потрібно заохочувати дитину до самостійних дій, так вона зможе себе відчути сформованою особистістю, яка здатна на все.

У вихованні дітей у сім'ї не допускаються й засуджуються форми жорстокості й насильства, порнографії, національне протиставлення та ворожнеча на будь-якому ґрунті.

Провідними принципами у визначенні змісту, форм і методів виховання повинні бути: любов до людини, доброзичливість і гуманізм у взаєминах з людьми, оптимізм і життєлюбство.

Виходячи з цих теоретичних обґрунтувань, сучасна сім'я має стати головною ланкою у вихованні дитини: забезпечити їй належні матеріальні та

педагогічні умови для фізичного, морального й духовного розвитку. Разом з тим, вона і сама потребує як матеріальної, педагогічної та культурологічної допомоги. Її надають певною мірою державні установи й виробничі організації, заклади освіти та культури, дитячі садки, школи, бібліотеки, клуби, будинки культури, громадські організації.

В основі родинної педагогіки й психології завжди чітко вирізнялися її ідеали. Споконвіку для нашого народу найвищими та святими були ідеали:

- сім'ї - як першооснови життя людини, своєрідної фортеці, яка забезпечує розвиток і захист найкращих якостей особистості;

- праці – як найповнішої форми вияву творчих здібностей і можливостей людини, джерела достатку й радості, забезпечення повноцінного життя родини;

- духовності, цієї синтетичної форми осягнення світу й себе в єдиному високоморальному вимірі творчої діяльності й гуманного ставлення до навколишнього середовища та людей;

- громадянства – як відчуття особистої належності до рідної землі, держави, сім'ї, роду, способів життя, традицій і звичаїв, відповідальності за їх збереження, розвиток і примноження[3].

На цих засадах має будуватися зміст виховання молодих поколінь в сім'ї і та в школі. Саме так можна забезпечити повноцінний розвиток суспільства й суспільних відносин.

Науковці (В. Постовий, Л.Пономаренко) зазначають, що сім'я виступає і як середовище, що впливає на дитину, і як суб'єкт виховного процесу. Її сукупні виховні можливості зумовлені різними чинниками, в тому числі:

- готовністю батьків до виховання дитини;
- рівнем загальної та педагогічної культури;
- можливостями їх реалізації (зокрема матеріальні та побутові умови, структура і тип сім'ї, наявність вільного часу, форма його проведення, сімейна субкультура тощо);
- характером взаємовідносин і ступенем взаємо-узгодженості батьків у питаннях виховання;
- їхніми індивідуальними особливостями – темпераментом, моральними якостями, комунікативними здібностями, станом здоров'я, віком, а отже й загальним та власним досвідом виховання дітей, ціннісними орієнтаціями та їх ієрархією[4].

Багатовіковий досвід виховання дітей у сім'ї великого педагога В.О. Сухомлинського дає підстави виділити певні правила, дотримання яких сприятиме оптимізації виховного процесу. Ось наведемо деякі з них:

1. Люби свою дитину! Радій її присутності, сприймай її такою, яка вона є, не ображай її, не принижуй, не підривай її впевненості в собі, не піддавай її несправедливому покаранню, не відмовляй їй у твоїй довірі, дай їй підстави любити тебе.

2. Постійно вдавайся до похвали дитини за її правильні вчинки. Цим ти спонукаєш її до активної дії. Пам'ятай: "Боги і діти живуть там, де їх хвалять".

3. Охороняй свою дитину від негативних фізичних і моральних впливів.

4. Створи у сім'ї моральний затишок. Хай сімейне вогнище буде джерелом спокою, радощів, поваги, справедливості й захищеності [4].

Психолог І.Зязюн виокремлює, що не менш важливим у сімейному вихованні є глибокий постійний психологічний контакт з дитиною – це невід'ємна вимога до виховання, яка може бути рекомендовано всім батькам[2]. Контакт необхідний у вихованні кожної дитини в будь-якому віці. Саме відчуття і переживання контакту з батьками дають дітям можливість відчутти й усвідомити батьківську любов і турботу.

Основа для збереження контакту – щира зацікавленість в усьому, що відбувається в житті дитини, зацікавленість до його дитячих вподобань, проблемам, переживанням. Батькам потрібно мати бажання розуміти та спостерігати за всіма змінами, які відбуваються в душі та свідомості дитини. Наприклад, переживати разом з сином чи донькою кожну перемогу та невдачу в будь-якій діяльності, взаємне чи невзаємне кохання, труднощі чи успіхи в навчанні, роботі тощо. Дитина ніколи не повинна відчувати себе самотньою.

Цілком природно, що конкретні форми та прояви цього контакту широко варіюють, залежно від віку та індивідуальності дитини. Але корисно задуматися й над загальними закономірностями психологічного контакту між дітьми та батьками в сім'ї.

Контакт ніколи не може виникнути сам собою, його потрібно будувати з дитиною. Психологи (М.Фіцула, В. Постовий) зазначають, що коли говориться про взаєморозуміння, емоційний контакт між дітьми і батьками, то мається на увазі деякий діалог, взаємодія дитини та дорослого один з одним. Рівність позицій у діалозі складається в необхідності для батьків постійно вчитися бачити світ у самих різних його формах очима своїх дітей. Контакт з дитиною, як вищий прояв любові до нього, слід будувати, ґрунтуючись на постійному, невпинному бажанні пізнавати своєрідність її індивідуальності[4].

Сім'я є також персональним середовищем життя і розвитку дитини, яке зумовлює спосіб її життя. Особливості цього середовища характеризуються такими параметрами:

- соціально-культурний – стосується освітнього рівня батьків, їх участі у суспільному житті. Рівень культури сім'ї визначається повагою до особистості дитини, усвідомленням впливу сімейної атмосфери на її формування, урахуванням цього при спілкуванні;

- соціально-економічний – означає матеріальну забезпеченість сім'ї, завантаженість батьків на роботі;

- техніко-гігієнічний – характеризує умови проживання, забезпеченість житлом, особливості способу життя;

- демографічний – виражається в структурі та чисельності сім'ї[3].

Важливе місце у діяльності сім'ї посідає соціальна функція. Вона реалізується шляхом створення оптимальних умов для соціального розвитку дитини, належної відповідальності батьків за її виховання, створення сприятливих умов для появи морально-духовних джерел соціального успадкування. Адже окрім біологічного успадкування важливим чинником становлення юної особистості є соціальне успадкування: дитина засвоює певні моральні норми поведінки (чесність, справедливість, доброту, щирість, доброзичливість, охайність та ін.). В.О. Сухомлинський писав: «Роки дитинства – це насамперед виховання серця. Під впливом оточення формуються її характер, звички. Саме до 6-7 років у дитини формуються основні моральні якості. Тому батьківська школа любові, добра, порядності, чесності, щирості та багатьох інших добродійностей – найперший і найголовніший університет становлення особистості дитини, її соціального зростання. І відповідальність батьків за належне виконання соціальної функції у цей період особливо висока» [2].

Висновки. Оскільки виховання є важливою сферою діяльності старших поколінь, то до батьків обставини життя пред'являють досить вагомі соціально-психологічні та педагогічні вимоги. Це такі як: почуття високої відповідальності за виховання дітей; фізичне здоров'я батьків; достатня психолого-педагогічна культура; любов до дітей; володіння справжнім авторитетом; знання надбань народної педагогіки; створення в сім'ї умов для всебічного розвитку особистості; здатність формувати у сім'ї культ Матері і Батька; добре розвинені почуття материнства. Без материнської та батьківської любові, уваги, ласки й опіки неможливий нормальний розвиток дитини. «Сім'я – це джерело, водами якого живиться повноводна річка нашої держави. На моральному здоров'ї сім'ї будується педагогічна мудрість школи. Чудові діти виростають у тих сім'ях, де батько і мати по-справжньому люблять один одного і водночас люблять і поважають людей», – писав Василь Сухомлинський[3].

Література

1. І.Д.Бех. Духовні цінності розвитку особистості // *Педагогіка і психологія*. №4 (14) 1997. С.124–129.
2. І.А.Зязюн. Педагогіка добра: ідеали і реалії: науково-методичний посібник. Київ: МАУП, 2000. 312с.
3. Л.П.Пономаренко, Р.В.Белоусова. Психология семейных отношений // *Пособие для педагога*. Часть 2. 11 класс. Москва, 2001 С.82–95.
4. М.Фіцула. Виховання почуття відповідальності у дітей в умовах сім'ї // *Директор школи*. 1999. №7. С.2.
5. В. Г. Постовий. Виховання дітей в нових соціокультурних умовах української родини // *Український соціум*. 2004. № 2 (4). С. 103–108.

ВИКОРИСТАННЯ У СУЧАСНИХ ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ НА УРОКАХ ІНОЗЕМНИХ МОВ МОБІЛЬНИХ ДОДАТКІВ

О.П.Ноздрова,

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри педагогіки

Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

В.Фу,

здобувач вищої освіти факультету іноземних мов

ДЗ «Південноукраїнський національний

педагогічний університет імені К.Д.Ушинського»

Анотація. У статті досліджено ефективні мобільні додатки, які використовуються в освітньому процесі на уроках китайської та англійської мови. Також представлено додатки, які можна використовувати при самонавчанні. Презентовано ілюстрації до кожного вказаного додатка: інтерфейс додатка та його складові.

Ключові слова: мобільні додатки, смартфони, китайська мова, англійська мова, самонавчання.

Характерна особливість нашого сьогодення – це масштабні зміни, які пов'язані з розвитком Інтернет-технологій: смартфони, планшети, ноутбуки. Школярі залежні від смартфонів, але вчителі знаходять вихід з цієї ситуації. Актуальність даного дослідження полягає у тому, що фокусується увага на